

“ชีวิตวิถีใหม่ ประเทศไทยหลังโควิด”

การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารอนาคต (Future Food)

ภายใต้วิถีชีวิตใหม่

โดย นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา

นายกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป

ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ประธานคณะกรรมการสมาคมการค้า กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

แนะนำวิทยากร: นายวิศิษฐ์ ลิ้มลือชา

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาโท บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์เชิงยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ สาขาการตลาด มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ

ตำแหน่งปัจจุบัน

- นายกสมาคมผู้ผลิตอาหารสำเร็จรูป
- ประธานกลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- กรรมการบริหาร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- ประธาน คณะกรรมการสมาคมการค้า กลุ่มอาหารและเครื่องดื่ม สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
- รองประธาน สภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย
- กรรมการ สภาธุรกิจไทย-ฟิลิปปินส์
- ประธานกรรมการ บริษัท มหาบูรพาผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด
- ประธานกรรมการ บริษัท เอ ที เค ออลล์ จำกัด

ประเด็นเสวนา

“การพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารในอนาคต (Future Food) เพื่อภายใต้ชีวิตวิถีใหม่”

01

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ต่อภาคการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และความมั่นคงทางอาหารของไทย

02

การปรับตัวของภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรมอาหาร

03

ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดที่ต้องเร่งแก้ไข โอกาสการพัฒนา และ Key Success Factor

04

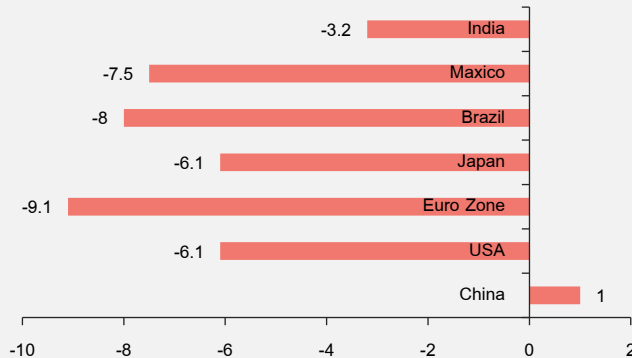
ข้อเสนอแนะความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในระยะต่อไป

ผลกระทบ COVID-19 ในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

World Bank ประเมิน :

- ปี 2020 เศรษฐกิจโลก -5.2%
- GDP โลก ถดถอย 3 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ
- ประชากรโลก 70-100 ล้านคน เข้าสู่ภาวะยากจนสุดขีด
- ประเมินแนวโน้มเศรษฐกิจ ปี2020

จำนวนผู้ติดเชื้อ
COVID-19 จากทั่วโลก

17 กันยายน 2563

ผู้ติดเชื้อ 30,026,368

ผู้เสียชีวิต 944,716

รักษาหาย 21,793,807

ผลกระทบด้านอาหาร

- ร้านอาหารต้องปิดตัวลง เนื่องจาก Lockdown และการติดเชื้อ
- ผลผลิตทางการเกษตรจากทั่วโลกจำเป็นต้องปล่อยให้เน่าเสียไป เพราะแรงงานถูกสั่งห้ามทำงาน และไม่สามารถเดินทางมาทำงานได้
- การผลิตเนื้อเพื่อบริโภคในสหรัฐฯ ต้องหยุดการผลิต
- เกษตรกรในหลายประเทศต้องเท้านมทิ้ง เพราะความต้องการใช้นมจากร้านอาหาร ร้านกาแฟ และการผลิตอาหารอื่นๆ ลดลงไปในช่วง Lockdown
- มาตรการสั่งห้ามการเดินทาง เกษตรกรไม่สามารถส่งผลผลิตได้
- บางประเทศสั่งห้ามการส่งออกสินค้าและผลิตภัณฑ์ไปยังต่างประเทศ เช่น
  - เวียดนาม ที่ประกาศงดการส่งออกข้าวตั้งแต่มีนาคม
  - รัสเซีย ที่กำหนดโควตาการส่งออกข้าวสาลีไปจนถึงมิถุนายน ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ที่พึ่งพิงการนำเข้าข้าวสาลี
- ราคาอาหารที่นำเข้าพุ่งสูงขึ้น จนคนบางกลุ่มไม่สามารถซื้อได้ เช่น
  - คิริบาส ซึ่งเป็นเกาะอยู่กลางมหาสมุทรแปซิฟิก ต้องเผชิญกับปัญหาราคาข้าวที่สูงกว่าในช่วงเวลาปกติกว่า 50%
- FAO ประเมิน ผู้คนกว่า 80 ล้านคนในประเทศที่พึ่งพิงการนำเข้าอาหารจะต้องเผชิญหน้ากับภาวะอดอยาก เนื่องจากไม่สามารถนำเข้าอาหารได้ เช่น แอฟริกา และประเทศหมู่เกาะเล็กๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ Covid-19 ต่อภาคการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และความมั่นคงทางอาหาร

ผลกระทบ Covid-19 ในประเทศไทย

โครงสร้างอุตสาหกรรมอาหาร

ผลกระทบเชิงบวก

- ความต้องการสินค้าอาหารในประเทศที่มีการแพร่ระบาดเพิ่มสูงขึ้น** โดยเฉพาะสินค้าข้าว และอาหารสำเร็จรูป (บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป อาหารกระป๋อง ซอสเครื่องปรุงรส) เนื่องจากความเชื่อมั่นด้าน Food Safety อายุการเก็บรักษา และการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของผู้บริโภค
- การฟื้นตัวของประเทศที่ผ่านพ้นการแพร่ระบาด** โดยเฉพาะจีน ทำให้อุตสาหกรรมไทยที่เป็น Supply chain ของจีนมีความต่อเนื่องมากขึ้น การส่งออกสินค้าอาหารไปจีนเพิ่มมากขึ้น เช่น ผลไม้สดแช่เย็นแช่แข็ง , ไก่สดแช่เย็นแช่แข็ง, เครื่องดื่ม

ผลกระทบเชิงลบ

- ความถดถอยลงของธุรกิจท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ
- การออกนอกบ้านของประชาชนลดลง เพราะเกรงกลัวการระบาดของเชื้อ
- การขนส่งสินค้า (Logistics) จากการยกเลิกเที่ยวบิน
- การขนส่งโดยรถบรรทุกผ่านด่านการค้าชายแดนที่จะต้องมีการกักตัวคนขับหากมีการข้ามประเทศ
- เกิดการขัดข้องของกระบวนการนำเข้า

Food Security : ความมั่นคงทางอาหาร

การมีอาหารเพียงพอ (Food Availability)

การมีอาหารในปริมาณและคุณภาพที่เพียงพอ

การเข้าถึงอาหาร (Food Access)

การเข้าถึงทรัพยากรที่เหมาะสม รวมไปถึงความสามารถด้านกำลังซื้อของประชากร เพื่อการหาอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสม

การมีเสถียรภาพด้านอาหาร (Food Stability)

ประชาชนต้องเข้าถึงอาหารอย่างเพียงพอตลอดเวลา ไม่มีความเสี่ยงในการเข้าถึงอาหารเมื่อเกิดความขาดแคลนขึ้นอย่างกะทันหัน

การใช้ประโยชน์จากอาหาร (Food Utilization)

การใช้ประโยชน์จากอาหารในการบริโภค โดยมีปริมาณอาหารที่เพียงพอ มีน้ำสะอาดในการบริโภค-อุปโภค มีสุขอนามัยและการดูแลสุขภาพที่ดี

The World's Top Countries For Food Security

Index scores for the affordability, availability, safety and quality of food in 2019*

* Index based on 34 unique indicators across 113 countries (100=most secure).
Source: Economist Intelligence Unit

Forbes statista

จัดอันดับโดย The Global Food Security Index

อันดับ Food Security ของไทย

RANK : 52 (from 113 countries)

SCORE : 65.1

Good performance

การปรับตัวของภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรมอาหาร

01

Food Safety Protocol & Standard

- มาตรฐานการผลิต
- มาตรการด้านสุขอนามัยของพนักงาน
- การทวนสอบความปลอดภัยในกระบวนการผลิต

02

Technology / Innovation Investment

- การใช้ Robotic และ Automation ภายในโรงงาน
- การใช้เทคโนโลยีเข้ามามีส่วนช่วยในการเก็บเกี่ยว หรือดูแลพืชผลทางการเกษตร
- การจัดการระบบ Logistics Management
- Sharing & Renting Technology

03

Big Data Management

- Big Data เชิงเกษตร : เก็บข้อมูลพื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิตปัจจุบัน จำนวนผู้เพาะปลูก การรับซื้อ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย
- Big Data เชิงการตลาด : Update ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคแต่ละประเทศ, กฎระเบียบ/มาตรฐานที่ประเทศผู้นำเข้าต้องการ, การเข้าสู่ตลาด, สิทธิ GSP FTA และข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ

03

Evolution of Health & Wellness sector

- การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็น Mass ให้เป็น Future Food หรือ Functional Food หรือ Medical Food เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ตรงไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่มีระดับรายได้สูงหรือเฉพาะกลุ่มมากขึ้น

04

Collaboration & Strategic Partnership

- การใช้ช่องทาง E-commerce ในการจัดจำหน่าย
- พัฒนา e-commerce ให้เป็น Cross Border E-commerce และเชื่อมต่อกับ National Single Window
- เพิ่มการขนส่งแบบ Delivery

05

Sustainability of Food System

- การพัฒนา/ปรับเปลี่ยนไปใช้บรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ลด Food Waste & Food Loss
- พัฒนาให้เกิดความยั่งยืนของวัตถุดิบภายในประเทศ

06

Future Food

- อาหารปลอดภัย (Food Safety)
- Free From Food
- Health Food
  - โปรตีนทดแทนเนื้อสัตว์ เช่น Plant Based Meat , โปรตีนจากแมลง
- Functional Food
- Medical Food

Functional Food เป็นผลิตภัณฑ์อาหารและเครื่องดื่มเสริมสุขภาพเฉพาะด้าน และเป็นประโยชน์ต่อฟังก์ชันต่าง ๆ ของร่างกาย เช่น การเติม Probiotic เพื่อช่วยกระบวนการทำงานของลำไส้, การเติม Collagen เพื่อช่วยรักษาโรคข้อและกระดูกเสื่อม และดูแลผิวที่หย่อนคล้อย เป็นต้น

เพิ่ม
สารอาหารที่เป็น
ประโยชน์เข้าไป

ลด
สารอาหารที่เป็น
ประโยชน์น้อย

Medical Food เป็นอาหารที่ใช้ภายใต้การควบคุมของแพทย์ เพื่อช่วยให้ผู้ป่วยได้รับสารอาหารที่ถูกต้อง และเหมาะสมต่อโรค เช่น สูตรอาหารสำเร็จรูป (Commercial formula) ที่ให้ทางสายให้อาหาร

ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดที่ต้องเร่งแก้ไข โอกาสการพัฒนา และ Key Success Factor

เกษตรกรขาดระบบการจัดการการผลิตที่มีประสิทธิภาพ

- ขาดความเข้าใจเรื่อง Demand & Supply, การตลาด และผู้บริโภค

การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีของอุตสาหกรรมอาหารของไทยยังมีน้อย

- ต้นทุนการผลิตสูงและคุณภาพไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ
- ขาดเครื่องจักรที่พัฒนาขึ้นเฉพาะด้านเพื่อผลผลิตทางการเกษตรของไทย
- สัดส่วนการผลิตหลักเป็นสินค้าที่เป็นพื้นฐานและราคาถูก สินค้า Value Added มีน้อย

เกษตรกรและผู้ประกอบการขาดข้อมูลการตลาดและกฎระเบียบที่จำเป็นต่อธุรกิจ

- ข้อมูลที่สำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหาร เช่น ความต้องการวัตถุดิบ ปริมาณการผลิต วัตถุดิบ เทคโนโลยีการแปรรูป คุณภาพมาตรฐานสินค้า กฎระเบียบ ข้อมูลการตลาด ผลการวิจัยต่างๆ
- การเผยแพร่ข้อมูลเพื่อผู้ประกอบการรายย่อยหรือเกษตรกรยังไม่ทั่วถึง

การขาดระบบเชื่อมโยงและการรับช่วงการผลิต การตลาด

- ขาดความเชื่อมโยงที่เหมาะสมระหว่างภาครัฐ ผู้ผลิตวัตถุดิบ (เกษตรกร) ผู้แปรรูป ผู้ส่งออก

มาตรการทางการค้าที่มีใช้ภาษี

(non-Tariff Barrier)

- ข้อกำหนดด้านแรงงาน
- ข้อกำหนดด้านสวัสดิภาพสัตว์
- การนำเข้าอย่างเร่งด่วนเรื่องสินค้าที่ผลิต โดยกระบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมาใช้เป็นแรงจูงใจในการตัดสินใจเลือกซื้อของผู้บริโภค เช่น การปิดฉลากเขียว ISO 14000

ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดที่ต้องเร่งแก้ไข โอกาสการพัฒนา และ Key Success Factor

โอกาส

01

การที่เทคโนโลยี / นวัตกรรม / ปัญญาประดิษฐ์(AI) จะเข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมอาหารมากขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อขับเคลื่อนไปสู่ **unmanned factory** และ **human less warehouse** โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดการพึ่งพาแรงงานคน และ ลดต้นทุนของภาคธุรกิจในระยะยาว

02

ช่องทาง e-Commerce สามารถช่วยผู้ประกอบการ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและเล็กให้สามารถขยายตลาดสินค้าได้มากขึ้น โดยไม่ได้จำกัดแต่เฉพาะตลาดในประเทศเท่านั้น ยังสามารถขยาย โอกาสไปถึงตลาดต่างประเทศได้โดยไม่ต้องเปิดหน้าร้านในประเทศนั้นๆ

Key Success Factor

“พร้อมรับ ปรับตัว เปลี่ยนแปลง ล้มแล้วลุกไว”

- การทำการตลาดที่หลากหลาย
- การสร้างความแตกต่างให้กับสินค้า “คิดเป็นรายก่อน”

ข้อเสนอแนะความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในระยะต่อไป

01

การสนับสนุนจากภาครัฐ

- อำนวยความสะดวกทางการค้า ลดมาตรการที่เป็นอุปสรรคในประเทศ เช่น
  - ยกเลิกดำเนินการมาตรการ AD Tinplate ที่นำเข้าเพื่อผลิตกระป๋อง
  - ยกเลิกมาตรการกำหนดโควตารับนำเข้าสินค้าเกษตรซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญที่ภายในประเทศไม่สามารถผลิตได้เพียงพอ
- ส่งเสริมให้มีการเจรจาการค้าระหว่างประเทศทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี
  - เร่งเจรจาเพื่อเพิ่มมูลค่าการค้าในตลาดใหม่ที่มีมูลค่าการนำเข้าอาหารสูงและมาตรการกีดกันทางการค้าน้อย เช่น จีน รัสเซีย ตะวันออกกลาง
    - ตลาดเดิมเร่งเจรจาแก้ไขอุปสรรคทางการค้า เช่น มาตรการ EU-AD ต่อข้าวโพดหวานกระป๋องของไทย, มาตรการ Australia - AD ต่อสับปะรดกระป๋องของไทย
    - เร่งเจรจา FTA กับ EU และ UK เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

02

ผลักดันภาคการเกษตรและอุตสาหกรรมสู่การพัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการเพื่อสร้างจุดแข็งให้กับอุตสาหกรรมและตอบโจทย์พฤติกรรมผู้บริโภคใหม่ใส่ใจกับคุณภาพ (Food Security)

- การพัฒนาสายพันธุ์ พืชเกษตรของไทย ให้มีผลผลิต และคุณภาพที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- นำระบบ Precision farming มาใช้ให้เกิดการพัฒนาการเกษตรสู่การเป็น Smart farming
- ส่งเสริมการผลิตและแปรรูปอาหารให้ปฏิบัติตามมาตรฐาน GAP /GMP / HACCP / ระบบสอบย้อนกลับได้ตลอดโซ่การผลิตและการส่งมอบ
- ส่งเสริมการพัฒนาและฝึกอบรมทักษะใหม่ที่จำเป็นให้แก่บุคลากรเพื่อให้มีทักษะหลากหลาย(multi-skill)
- ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ใหม่ๆ เช่น Modified Atmosphere Packaging ที่มีคุณภาพสูง ราคาถูก และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

03

พัฒนาและการจัดการมาตรฐานความปลอดภัยทางอาหาร

- พัฒนาต่อยอดความปลอดภัยอาหาร Food Safety Plus
  - การควบคุมระบบสุขอนามัยในสายการผลิต
  - การกำหนดนโยบายในการจัดทำ Guideline for COVID-19 preventive
- ควรผลักดันให้ใช้มาตรฐาน CODEX เป็นพื้นฐานในการจัดทำมาตรฐานในการยอมรับในกลุ่มประเทศ APEC เพื่อไม่ให้เกิดความขาดแคลนของอาหาร
- ส่งเสริมระบบการใช้แรงงานแบบ Labor Sharing คือ ธุรกิจที่ต้องหยุดกิจการชั่วคราว ประสานไปยังกิจการที่ต้องการแรงงาน เพื่อให้รับแรงงานเข้าทำงานแบบชั่วคราว เพื่อให้แรงงานมีรายได้ เมื่อกิจการสามารถกลับมาดำเนินการได้ จึงให้แรงงานกลับมาทำงาน

THANK YOU
FOR YOUR ATTENTION